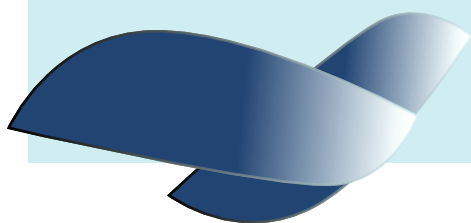

Halvårsrapport om människo- handel 1-6/2024

HJÄLPSYSTEMET
FÖR OFFER FÖR MÄNNISKOHANDEL

Första hälften av 2024 i korthet

Den viktigaste observationen under första hälften av år 2024 är att det har kommit in färre nya ansökningar och klienter än under tidigare år. Det totala antalet klienter har också ökat måttligt under den första hälften av året.

Hjälpssystemet för offer för människohandel utför inte arbete som når potentiella offer. Därför får Hjälpsystemet kännedom om offren för människohandel och utnyttjande genom andra myndigheter och aktörer. Offren kontaktar också ofta Hjälpsystemet direkt. Det lämnas in ansökningar (framställningar) till Hjälpsystemet, på basis av vilka Hjälpsystemet bedömer om förutsättningarna för klientskap uppfylls. Nya klienter godkänns till Hjälpsystemet endast om offret ger sitt samtycke, om definitionen av människohandel uppfylls och om offret behöver hjälp. Andelarna för de aktörer som lämnar in ansökningar har förändrats jämfört med tidigare år. Utöver polisen har Brottsofferjouren (RIKU) tidigare varit en betydlig aktör som lämnar in ansökningar. Nu lämnades över hälften av ansökningarna in av Migrationsverket eller förläggningarna. Hjälpsystemets roll är inte alltid klar för de övriga aktörerna, varför man kanske inte hänvisar klienter till Hjälpsystemet i alla situationer. Detta väcker oro för de offer för utnyttjande som inte identifieras.

Hjälpssystemet för offer för människohandel har aktivt utfört handledning och rådgivning som också hör till våra lagstadgade uppgifter. Ett exempel på detta är att Hjälpsystemet har ordnat regionala utbildningar bland annat för förläggningar. Mer information om samarbetet med förläggningarna finns på sida 12. I början av året övergick också ansvaret för nätverken mot människohandel (IKV-nätverken) från Brottsofferjouren till Hjälpsystemet för offer för människohandel. Mer information om detta finns på sida 13.

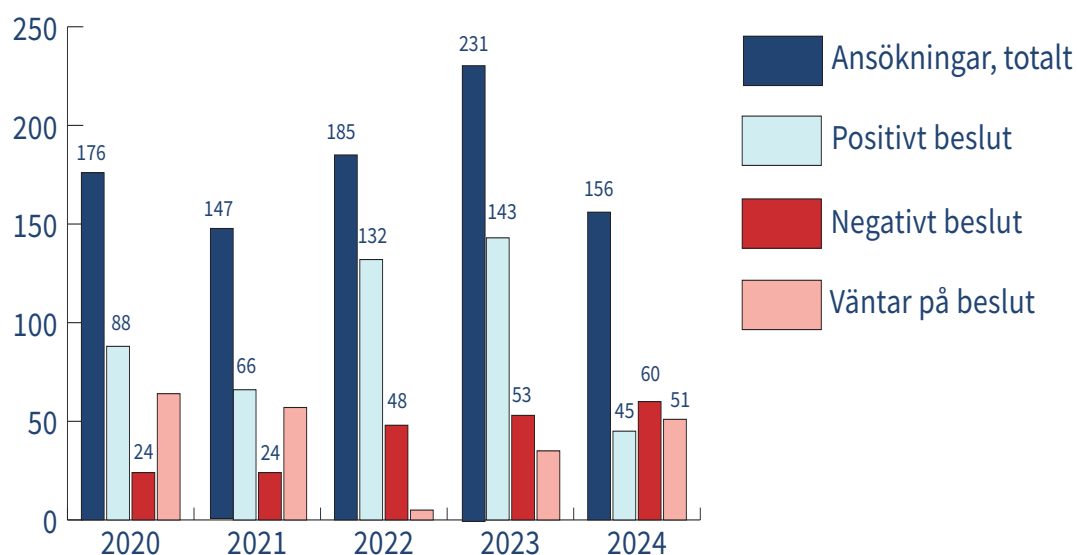
Hjälpssystemet utför expertarbete som omfattar beslutsprövning med tjänsteansvar. Under första hälften av år 2024 fattades det fler negativa beslut om klientskap än tidigare. När man strävar efter att identifiera alla offer för människohandel, godkänner ändå inte klienter på falska grunder.

Antalet ansökningar har minskat från tidigare år

Under de första sex månaderna av 2024 registrerades färre nya ansökningar, totalt 156 stycken, i Hjälpssystemet för offer för människohandel jämfört med samma tidpunkt i fjol. Trenden är nedåtgående.

Figuren visar statistiken för de första sex månaderna av år 2020–2024.

Alla Ansökningar 1-6 / 2020-2024

Statistiken visar att det under det innevarande året har kommit in färre ansökningar än under tidigare år och att andelen negativa beslut är proportionellt större än tidigare (61 % år 2024). På motsvarande sätt godkändes färre nya klienter till Hjälpssystemet än någonsin tidigare.

Den vanligaste orsaken till ett negativt beslut var att den sökande inte behövde sådan hjälp som Hjälpssystemet erbjuder. Utnyttjandet hade till exempel ägt rum utomlands och personen upplevde inte att han eller hon behövde hjälp från Hjälpssystemet i Finland.

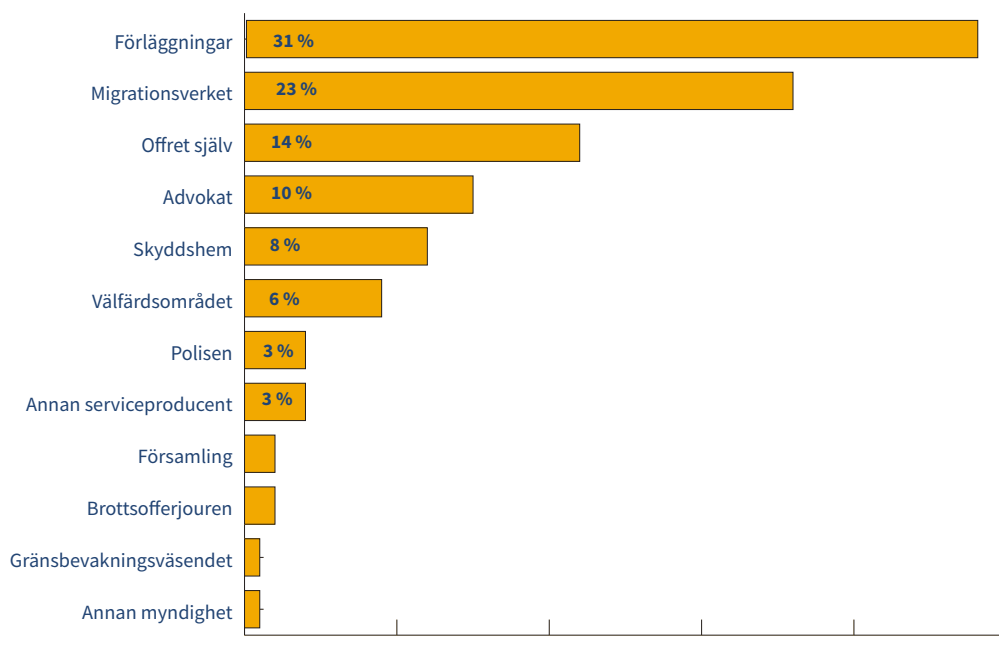
Det är skäl att konstatera att det låga antalet ansökningar och nya klienter som godkänts till Hjälpssystemet och som fallit offer för människohandel i Finland gör det svårare att analysera statistiken för årets första hälft.

156 nya ansökningar under den första hälften av 2024

Ansökningar lämnas in till Hjälpssystemet av många intressentgrupper som kan identifiera offer för utnyttjande. Offren söker sig också själva till Hjälpssystemet. Till skillnad från tidigare år kom majoriteten av ansökningarna från förläggningarna och Migrationsverket. Antalet ansökningar från välfärdsområdena ökade något.

Aktörer som hänvisat offer till Hjälpssystemet år 2024 (6 månader)

156 ansökningar lämnades in.

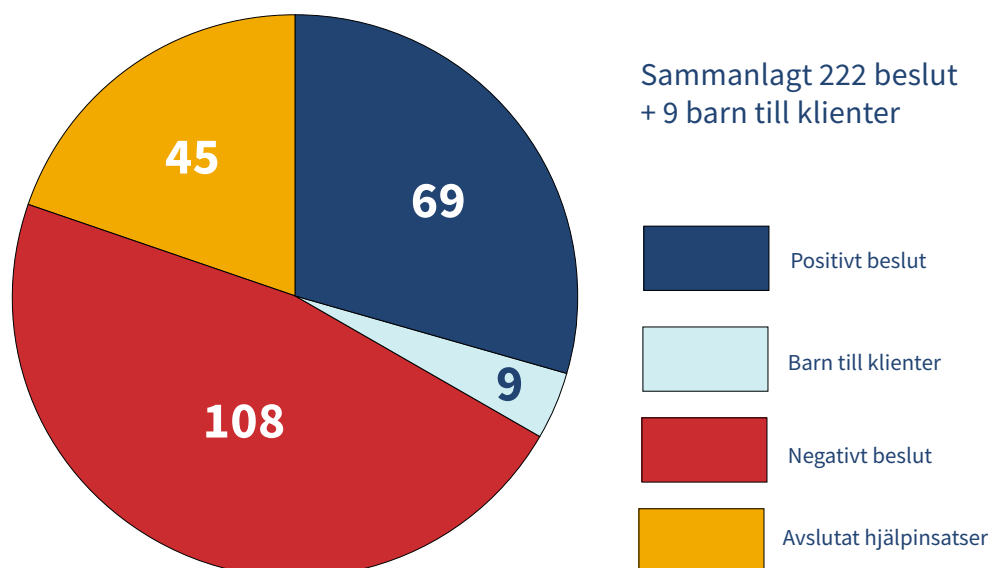

Hjälpssystemet utför inte arbete som når potentiella offer, varför klienterna kommer in på basis av ansökningar som lämnats in av andra aktörer. Polisen och Brottsofferjouren har under tidigare år varit centrala aktörer som identifierar offer för människohandel och hänvisar dem till Hjälpssystemet. En stor del av de klienter som dessa två aktörer hänvisar till Hjälpssystemet är ofta personer som har blivit utnyttjade i Finland, och det vore viktigt att identifiera dem. Människohandel som fenomen har en omfattande betydelse, eftersom människohandel är ett allvarligt brott och att hjälpa offren kan vara en del av bekämpning och utredning av brott.

Under första hälften av året fattades totalt 222 beslut om klientskap i Hjälpsystemet, 177 av vilka gällde nya ansökningar. Av besluten var 61 % negativa och 39 % positiva. Andelen negativa beslut var betydligt stor. De sökande som inte uppfyllde villkoren för klientskap i Hjälpsystemet, till exempel behövde hjälp på grund av sin ställning som offer för människohandel, fick ett negativt beslut. En del av de negativa besluten orsakades av ovanliga berättelser som också kom fram under våren. I dessa fall har flera personer en liknande berättelse om att ha fallit offer för utnyttjande, och det är uppenbart att berättelsen är falsk. Dessa fall identifieras i Hjälpsystemet, och vid behov kontaktas också andra myndigheter.

Resurser inriktades också på att avsluta klientrelationer. Det har funnits personer i Hjälpsystemet som inte längre har grunder för eller behöver klientskapet. Det fattades 45 beslut om avslutande av klientskap. Orsaken till att avsluta klientskapet kan vara att klienten har flyttat utomlands, att klienten inte längre behöver några hjälpinsatser, att klienten har meddelat att han eller hon inte längre vill vara klient i Hjälpsystemet eller att klienten är försvunnen.

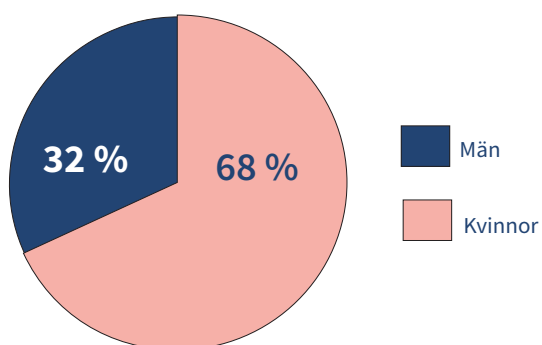
Fattat beslut 2024 (6 månader)

De nya klienterna under första hälften av 2024

Nya klienter 2024 (6 månader)

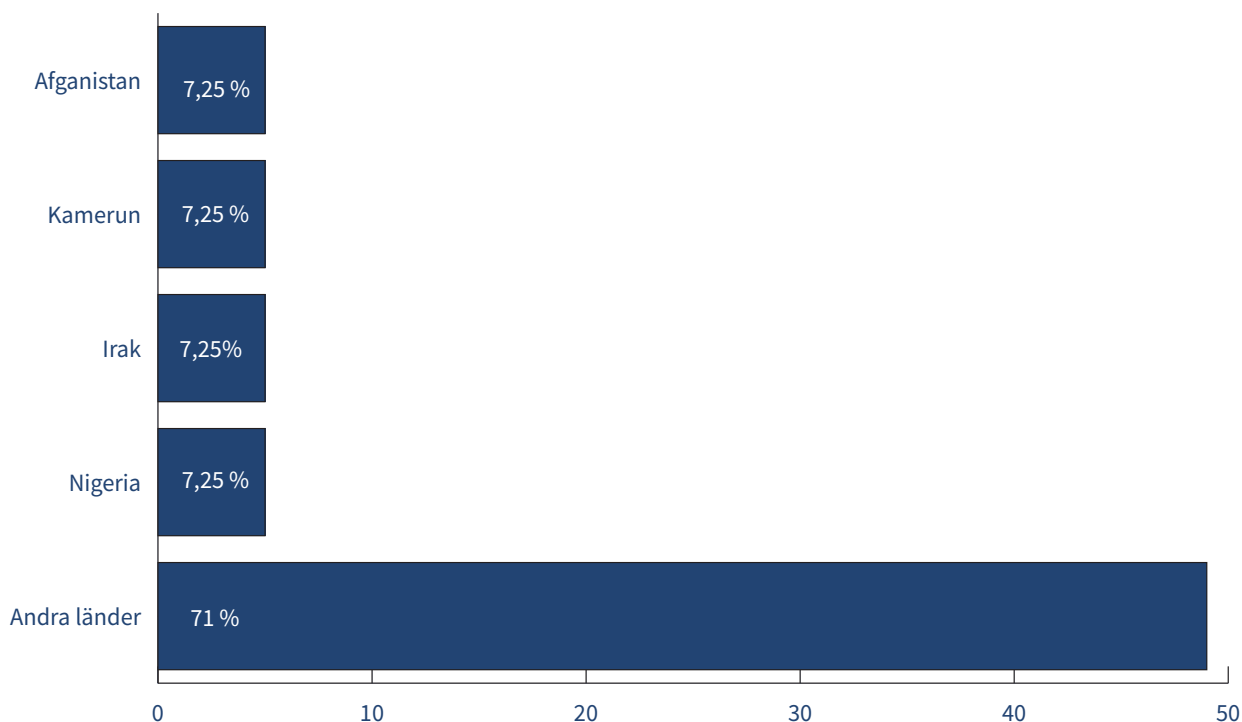
69 vuxna, 9 minderåriga

År 2024 har 69 nya klienter, cirka två tredjedelar av vilka är kvinnor och flickor, samt 9 barn till klienterna (sammanlagt 78 personer) godkända till Hjälpssystemet. Av klienterna var cirka 9 % minderåriga, 45 % 18–29 år gamla, 30 % 30–39 år gamla, 10 % 40–49 år gamla och 4 % 50–59 år gamla. En klient var äldre än 59 år. Jämfört med det totala antalet klienter under det föregående året är åldersstrukturen yngre än tidigare.

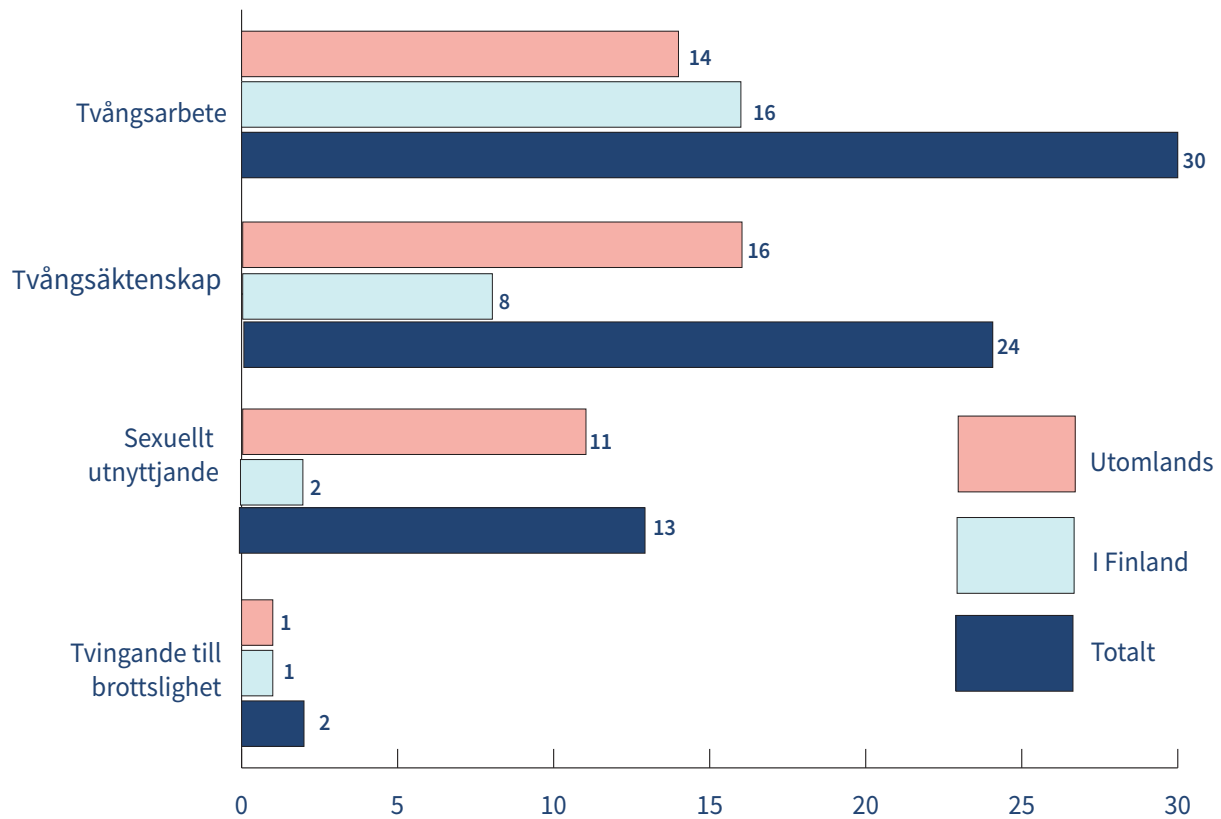
De nya klienterna representerade 31 olika nationaliteter. De övriga länderna i listan (71 %) omfattar alla de nationaliteter som representerades av färre än fem personer. Bland de utnyttjade fanns också finska medborgare.

Nya klienter (69) enligt nationalitet, år 2024 (6 månader)

Tvångsarbete är fortfarande den vanligaste formen av utnyttjande

Former av utnyttjande år 2024 (6 månader)

Tvångsarbete var den vanligaste formen av människohandel under första hälften av år 2024 (43 % av fallen). Tvångsarbete har många typiska kännetecken. Arbetstagaren har inte den sedvanliga rätten att vägra utföra uppgifter. Arbetstagaren kan stå i skuldförhållande till arbetsgivaren och arbetstagaren kan hotas med våld, utvisning eller angivelse till myndigheterna. Offret missleds ofta när det gäller anställningens art. Det finns fortfarande mycket tvångsarbete i Finland.

I statistiken uppgår andelen tvångsäktenskap till 35 procentenheter av alla nya klienter. Av detta kan man konkludera att antalet tvångsäktenskap ökar. Till exempel i fjol var andelen tvångsäktenskap lika stor som andelen sexuellt utnyttjande, medan andelen sexuellt utnyttjande har nu minskat. Det små antalet klienter gör dock analysen utmanande.

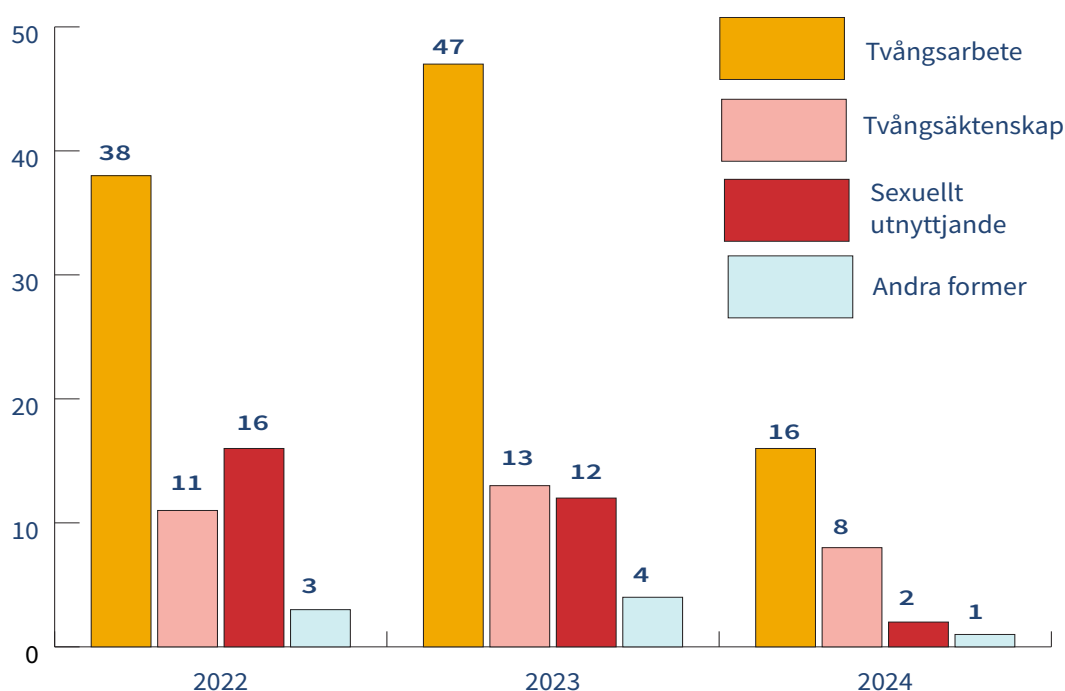
I Finland erbjuds också hjälp för personer som fallit offer för människohandel utomlands. Till exempel tvångsarbetet eller tvångsäktenskapet kan helt eller delvis ha ägt rum utomlands, även om offret redan tidigare har bott i Finland.

Utnyttjanden som inträffat i Finland

Under första hälften av år 2024 blev 27 personer som fallit offer för människohandel i Finland klienter i Hjälpssystemet. Av klienterna var 13 män och 14 kvinnor. Personerna representerade 16 olika nationaliteter. Offrens nationaliteter är sekretessbelagd information, eftersom det inte fanns någon nationalitet som representerades av fler än fem personer.

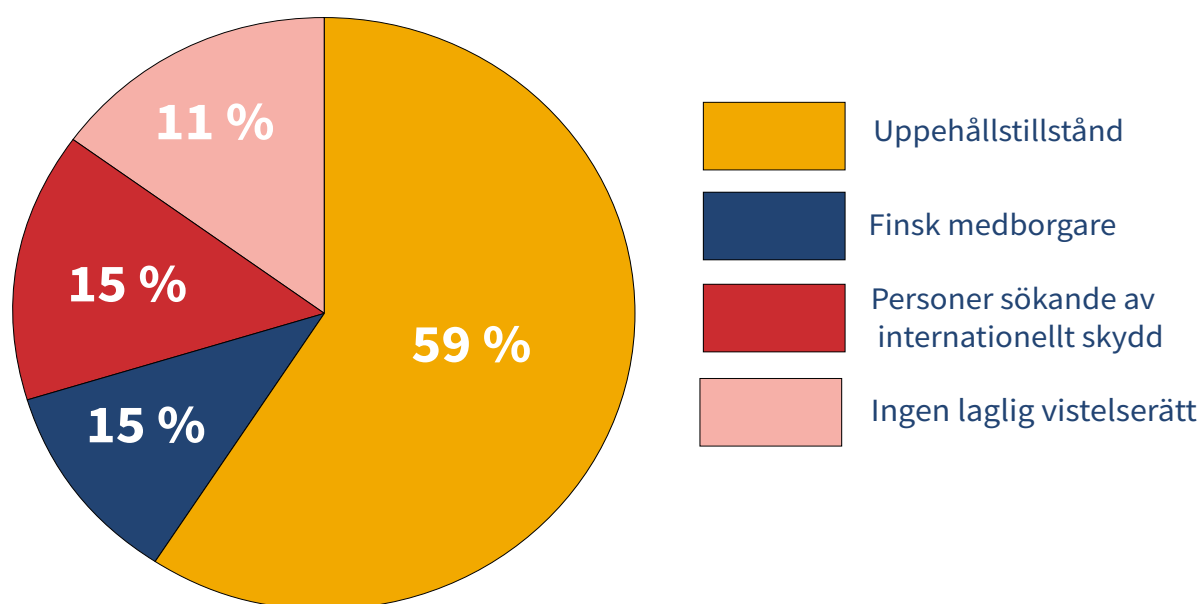
Figuren visar statistiken för första hälften av de senaste tre åren (januari–juni 2022–2024). Antalet nya klienter som fallit offer i Finland är betydligt mindre än under de två föregående åren. Procentandelen tvångsarbete är dock i linje med de tidigare åren. I början av 2024 var tvångsarbetets andel av alla fall 59 % (år 2023 var andelen 61 % och år 2022 56 %). Andelen tvångsäktenskap var 30 % av alla fall av utnyttjande som ägt rum i Finland under första hälften av året. Under första hälften av år 2023 var andelen tvångsäktenskap 17 % och under första hälften av år 2022 16 %. Andelen sexuellt utnyttjande har minskat varje år, men det betyder nödvändigtvis inte att utnyttjande har minskat. I en internationell jämförelse är sexuellt utnyttjande den mest typiska formen av människohandel som utgör över 50 % av alla fall av människohandel. Finland är ett undantag när det gäller detta.

Former av utnyttjande av offer i Finland 1-6 / 2022-2024

Bland de fall av tvångsarbete som kommit fram i Finland under första hälften av året betonades restaurangbranschen, byggbranschen och arbete som utförs i privatpersoners hem.

Personer som har blivit offer i Finland enligt vistelserätt 2024 (6 månader)

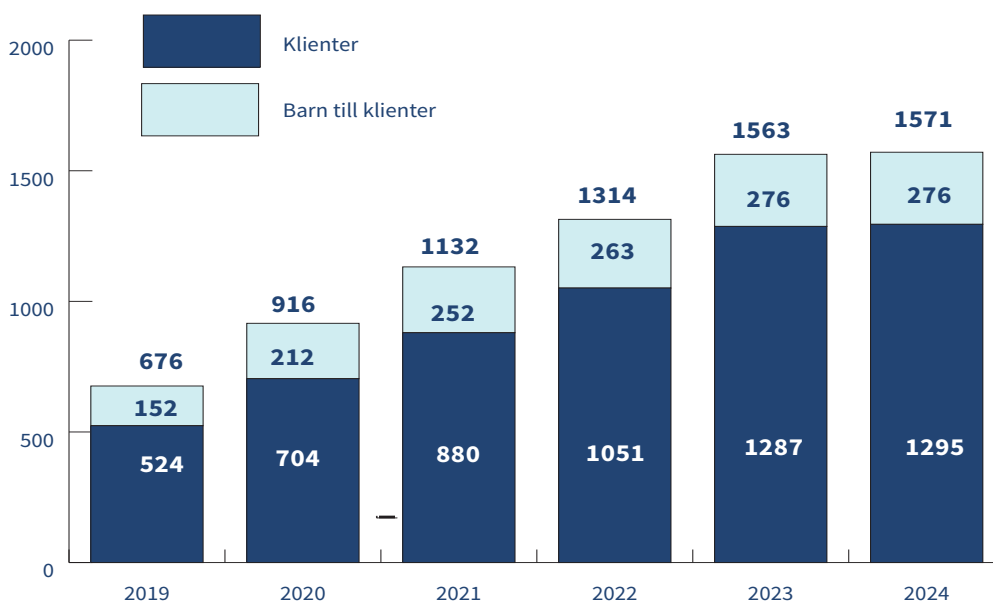
På samma sätt som under tidigare år vistades en stor del av de personer som blivit utnyttjade i Finland med ett uppehållstillstånd. Det kom också fram att andelarna för klienter som var finska medborgare och klienter som sökte internationellt skydd var lika stora. Finskt medborgarskap skyddar inte mot utnyttjande.

Personer som vistas i Finland utan lagenlig uppehållsrätt är i en utsatt ställning och kan enkelt falla offer för utnyttjande. Att identifiera dem är dock utmanande av många orsaker. De som utnyttjar offren skrämmer dem med att de kommer att avlägsnas ur landet, och offren har ofta inte möjlighet att reda ut det finländska samhällets lagar och regler.

Alla klienter, sammandrag 30.06.2024

Den 30 juni 2024 hade Hjälpssystemet 1 571 klienter, varav 1 295 var identifierade offer och 276 deras minderåriga barn. Bland offren fanns 19 minderåriga, och 116 av klienterna hade godkänts till Hjälpssystemet när de var minderåriga. Cirka 60 % av offren för människohandel var kvinnor.

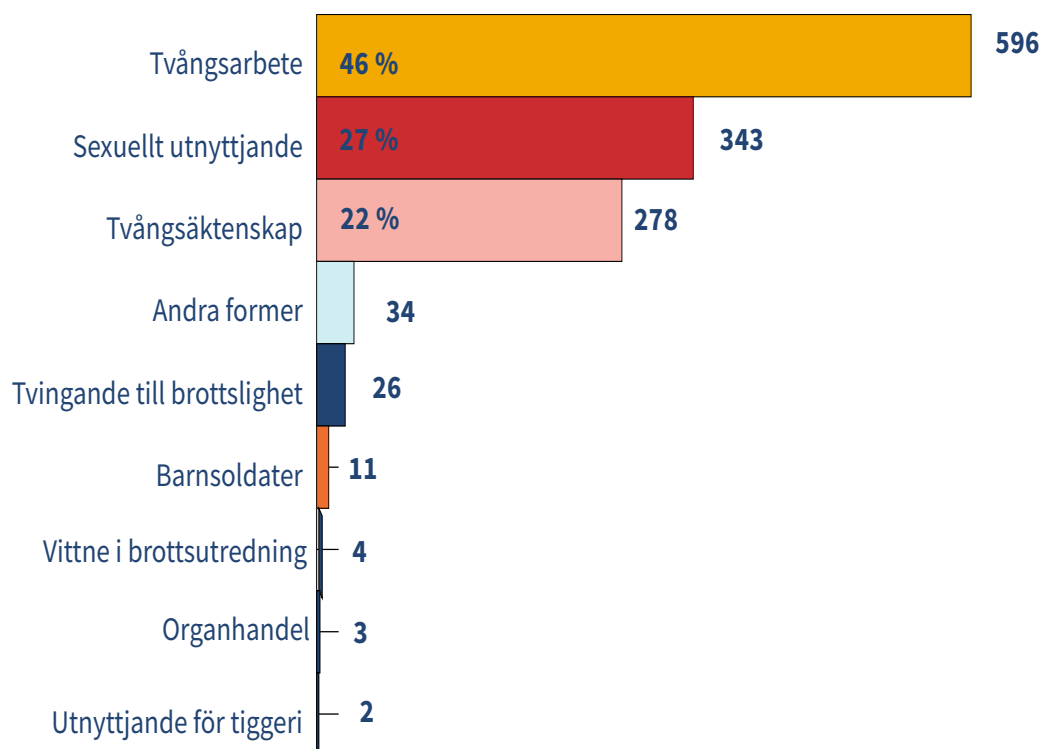
Alla klienter 2019-2024, per 30.06.2024

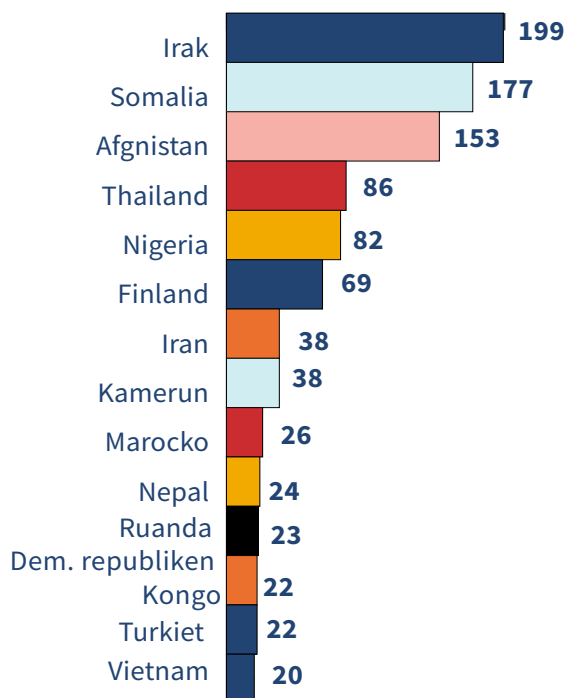
Av alla klienter i Hjälpssystemet är nästan hälften (46 %) offer för tvångsarbete. Av klienterna är 27 % offer för sexuellt utnyttjande och 21 % offer för tvångsäktenskap. Andra former av utnyttjande är sällsyntare.

Ett offer för människohandel som inte har någon lagenlig uppehållsrätt i Finland kan beviljas en betänketid under vilken personen lagligt kan vistas i Finland. Betänketiden kan vara 1–6 månader lång. Hjälpssystemet har under 2024 beviljat betänketid för fem offer för människohandel. Betänketiderna har varit 1–3 månader långa.

Former av utnyttjande, alla klienter (1295) 30.06.2024

Vanligaste nationaliteter 30.06.2024

10–19 personer/nationalitet:

Eritrea, Syrien, Bangladesh, Gambia, Uganda, Ryssland, Filippinerna, Kina, Ukraina

Färre än 10 personer/nationalitet:

Pakistan, Angola, Colombia, Bulgarien, Ghana, Indien, Kenya, Sudan, Egypten, Etiopien, Elfenbenskusten

Dessutom 44 nationaliteter som representeras av färre än fyra personer och 15 personer som var statslösa eller vars nationalitet var okänd.

Totalt 79 olika nationaliteter

Hjälpssystemet och förläggningarna i samarbete

Hjälpssystemet och Migrationsverkets avdelning för mottagningstjänster har i samarbete uppdaterat informationen och anvisningarna för förläggningarna. Informationssidan innehåller information om identifiering av offer för människohandel, Hjälpsystemet för offer för människohandel samt samarbetet mellan förläggningarna och Hjälpsystemet för att hjälpa offren. Hjälpsystemet och avdelningen för mottagningstjänster ordnade en utbildning om människohandel för förläggningarna på våren 2024. I och med att Migrationsverket i år konkurrensutsatte förläggningarna har tillgången till information en ännu större betydelse än tidigare. Nästa utbildning ordnas på hösten 2024.

Förläggningarna spelar en viktig roll i identifieringen av offer för människohandel

Identifieringen av offer kan vara svårt. Situationerna för de personer som blivit utsatta för utnyttjande är ofta svåra och till och med farliga. Det försvårar i många fall kommunikationen. Offret kan försöka hålla sin situation hemlig till exempel på grund av skam, okunnighet eller hot. Därför är det bra att personalen vid förläggningarna förstår fenomenets omfattning och kan identifiera dess kännetecken. Man kan falla offer för människohandel i Finland, utomlands eller på vägen till Finland, innan man omfattas av mottagningstjänsterna eller under tiden man är klient.

Hjälp för klienter i samarbete

En anställd vid Hjälpsystemet bedömer behovet av hjälpinsatser på ett gemensamt möte. Vid bedömningen kartläggs behovet av hjälpinsatser till följd av att klienten fallit offer för människohandel: helheten, säkerhetshotet, brottmålet och behovet av en stödperson för straffprocessen, samt klientens egen uppfattning om sitt stödbehov. Hjälpinsatserna ordnas i samarbete med förläggningen genom att man tillsammans kommer överens om tillvägagångssätten och arbetsfördelningen. Målet är en samordnad servicehelhet. Hjälpsystemet kan komplettera de tjänster som förläggningen ordnar när servicebehovet beror på att klienten har fallit offer för människohandel.

Det är viktigt att hjälpa offret att komma loss från de omständigheter som anknyter till människohandel och komma över sina erfarenheter i säkerhet, samt hindra personen från att falla offer igen.

De regionala nätverken mot människohandel till Hjälpssystemets ansvar

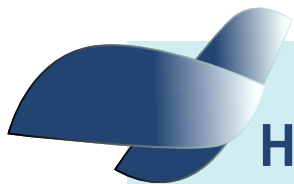
För att underlätta arbetet mot människohandel har man redan för flera år sedan grundat regionala nätverk med låg tröskel som är öppna för alla yrkespersoner som arbetar med fenomenet och möter offer för utnyttjande i sitt arbete. Dessa nätverk kallas för IKV-nätverk. Förkortningen kommer från ”ihmiskaupan vastainen”, nätverk mot människohandel. Tidigare förvaltades nätverken av Brottsofferjouren och Pro-tukipiste, men från och med början av året ansvarar Hjälpssystemet för offer för människohandel för nätverksverksamheten.

Avsikten är att fortsätta det aktiva regionala samarbetet mot människohandel. Ett öppet nätverk med låg tröskel hjälper att identifiera fenomenet människohandel och möjliggör ett bra samarbete mellan olika aktörer. Det har upplevts som nyttigt att träffa andra som arbetar med fenomenet och samtidigt utbyta aktuella nyheter från regionen. Hjälpssystemet är en expertmyndighet i Finland. Vi har lagstadgade uppgifter som omfattar rådgivning och handledning. Vi vill stärka vårt intressentgruppssamarbete, ta upp teman som rör människohandel och utnyttjande i regional diskussion och behandling samt stärka och stödja det regionala kunnandet.

De regionala nätverken

För närvarande finns det sex nätverk: nätverken i Södra Karelen (Villmanstrand), Österbotten (Vasa), Norra Savolax (Kuopio), Åbo, Uleåborg och Tammerfors. I nätverken har medverkat representanter för integrationstjänster, förläggningar, polisen, Gränsbevakningsväsendet, RFV, välfärdsområden, Brottsofferjouren, Pro-tukipiste och många andra organisationer. I nätverken medverkar också advokater eller personer från rättshjälpsbyrån, representanter för fackförbund och AN-byråer samt ungdomsarbetare och församlingars anställda, som är verksamma i området och som känner fenomenet människohandel. Det gemensamma målet är att förebygga människohandel och utnyttjande av personer i utsatt ställning, samt att främja att utnyttjandet kommer fram och offren får hjälp.

I alla regioner önskades utbildning om människohandel som fenomen och identifiering av offer. Det regionala nätverkssamarbetet ansågs vara ett bra sätt att göra fenomenet mer känt och främja identifieringen av offer.

Hjälpssystemet för offer för människohandel i korthet

Hjälpssystemet för offer för människohandel, som har varit verksamt sedan 2006, är ett nationellt kompetenscentrum och en sakkunnigmyndighet inom människohandel. För dess verksamhet ansvarar Joutseno förläggning, som är en del av Migrationsverket. Hjälpsystemet verkar på tre orter (Villmanstrand, Helsingfors och Tammerfors).

Hjälpssystemet har som uppgift att hjälpa personer som blivit offer för människohandel och deras minderåriga barn samt personer som hjälper till med utredningar av människohandelsbrott. Systemet hjälper både finländska och utländska människohandelsoffer på samma villkor.

Klienterna har rätt att i enlighet med sina behov få rådgivning och handledning, social- och hälsovårdstjänster, mottagningspenning eller utkomststöd, trygg inkvartering samt tolk- och översättningstjänster. Klienter som vill återvända till sitt hemland får stöd för trygg frivillig återresa. Klienten kan få juridisk rådgivning och hjälp.

Hjälpen och tjänsterna ordnas av olika aktörer. Det praktiska genomförandet beror på den sökandes vistelserätt. Klienter som inte har en hemkommun i Finland får tjänsterna via Hjälpsystemet. Asylsökande får sina bastjänster på sin förläggning, och dessutom rådgivning och vid behov tjänster från hjälpssystemet. Klienter som har en hemkommun i Finland får tjänsterna via sitt välfärdsområde. De kan också få rådgivning från Hjälpsystemet. Tjänsterna som ges via Hjälpsystemet upphör när behovet av hjälp upphör, eller om offret för människohandel lämnar landet eller vill avsluta sitt klientskap. Därför finns en del variation mellan olika år i systemet.

Hjälpssystemet upprätthåller den riksomfattande webbplatsen ihmiskauppa.fi och en infotelefon på nummer 02954 63 177 som är öppen 24/7.

Mer information: Hjälpssystemet för offer för människohandel

Katri Lyijynen
Biträdande direktör
02954 63223

katri.lyijynen@migri.fi

Terhi Tafari
Projektchef
02954 63240

terhi.tafari@migri.fi